

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za mednarodne odnose in evropske zadeve

Številka: 008-02-10/2025/4 EPA 2041-IX EU U 1290
Ljubljana, 9. 4. 2025

Komisija za mednarodne odnose in evropske zadeve je na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F, 81/18 – odl. US in 16/23) ter 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23), oblikovala naslednje

M n e n j e

k Predlogu stališča Republike Slovenije do Predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 909/2014 glede krajšega cikla poravnave v Uniji

Komisija za mednarodne odnose in evropske zadeve (v nadaljevanju: Komisija) je na 46. seji 7. 4. 2025 obravnavala Predlog stališča Republike Slovenije do Predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 909/2014 glede krajšega cikla poravnave v Uniji, ki ga je Državnemu zboru na podlagi prvega odstavka 4. člena Zakona o sodelovanju med Državnim zborom in Vlado Republike Slovenije v zadevah Evropske unije (Uradni list RS, št. 34/04, 43/10, 107/10 in 30/15) posredovala Vlada Republike Slovenije.

Komisija predlog stališča **podpira**.

Komisija se je seznanila, da se predlog stališča nanaša na Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 909/2014, ki določa skrajšanje cikla poravnave poslov s prenosljivimi vrednostnimi papirji iz T+2 na T+1 t.j. prvi delovni dan po trgovanju z vrednostnimi papirji s presečnim datumom 11. 10. 2027. Predlog uredbe glede skrajšanja cikla poravnave v Uniji določa, da mora EU izboljšati financiranje za digitalni, zeleni in socialni prehod ter okrepiti konkurenčnost kapitalskih trgov, ki ostajajo razdrobljeni. To je bilo potrjeno v več poročilih iz 2024 vključno s Poročilom Maria Draghija in Poročilom Enrica Lette. V teh poročilih je poudarjeno, da je konkurenčnost in privlačnost kapitalskih trgov EU ter njihovo zmožnost zagotavljanja financiranja, ki ga EU potrebuje, mogoče doseči le, če ti trgi sprejmejo inovacije. Ključna ovira pri sedanjem sistemu poravnave vrednostnih papirjev je neučinkovitost. Trenutni evropski model T+2 zaostaja za globalnimi trendi, saj so ZDA, Kitajska in druge države že prešle na T+1. Unija prihrankov in naložb mora temeljiti na učinkovitih in varnih potrovalnih storitvah. Te storitve imajo med drugim ključno vlogo pri izdaji vrednostnih papirjev, dokončanju poslov (poravnava), spremljanju lastništva vrednostnih papirjev ter upravljanju in zmanjševanju tveganj (kliring). Potrovalne storitve so bistvene za delovanje kapitalskih trgov EU. Zato je v obeh zgoraj navedenih poročilih poudarjeno, da je treba storiti več za izboljšanje učinkovitosti potrovalnih storitev. Vsak dan se v centralnih depotnih družbah EU

poravna za več kot 4 bilijone EUR vrednostnih papirjev. Dlje časa kot traja poravnava, dlje so kupci in prodajalci izpostavljeni tveganjem; dlje morajo vlagatelji čakati, da prejmejo denar ali vrednostne papirje, ki so jim dolgovani – če poravnava uspe; in manjše so možnosti za sklenitev drugih poslov. Hitra, učinkovita in zanesljiva poravnava je zato bistven pogoj za razvoj Unije prihrankov in naložb. Od začetka veljavnosti uredbe o centralnih depotnih družbah je minilo deset let, z njo pa je bil cikel poravnave vrednostnih papirjev v EU za nekatere posle na sekundarnih trgih usklajen na največ dva delovna dneva po datumu sklenitve posla. (t. i. T+2). Kitajska, Indija, ZDA in Kanada so zaradi razvoja tehnologije že predhodno skrajšale poravnavo vrednostnih papirjev na T+1, zato na globalnem nivoju postajajo finančni trgi EU in svetovni finančni trgi neusklajeni, nastajajo morebitne vrzeli v konkurenčnosti za kapitalske trge EU. Te neusklajenosti se bodo le še povečale, ko bo več držav prešlo na T+1. Skrajšanje cikla poravnave v EU bi bistveno spremenilo način, kako trgi delujejo pri nas, pri čemer bi bili učinki različni, odvisno od vrste deležnikov, kategorije posla in vrste vrednostnega papirja. Nekatere stroške in koristi, povezane s skrajšanjem cikla poravnave v EU, je težko določiti zaradi pomanjkanja podatkov, vendar elementi, ki jih je ocenila ESMA, kažejo, da so koristi prehoda v smislu zmanjšanja tveganj, prihrankov pri kritju in zmanjšanja stroškov, ki so posledica neučinkovitosti zaradi neusklajenosti z drugimi večjimi jurisdikcijami po svetu, pomembne za Unijo prihrankov in naložb. Poleg tega bi naložbe v posodobitev, uskladitev ter izboljšanje učinkovitosti in odpornosti potrovalnih postopkov, ki bi jih spodbudil prehod na T+1, olajšale doseganje ciljev nadaljnjega izboljševanja učinkovitosti poravnave v EU. Vse to spodbuja povezovanje trgov in nazadnje integracijo skupne Unije prihrankov in naložb. Ohranitev sedanjega cikla poravnave v EU bi prispevala k nadaljnji razdrobljenosti Unije prihrankov in naložb, saj bi različni deležniki EU še naprej uporabljali različne rešitve za rešitev problema krajših poravnave na večini svetovnih kapitalskih trgov. Poleg tega si Slovenija prizadeva za začasno prilagoditev pri kaznih za neuspele poravnave in sicer zmožnost za rešitve, da se v omejenem prehodnem obdobju dopusti tudi določeno fleksibilnost glede izreka kazni za neuspele poravnave T+1 pod pogojem, da je poravnava izvedena v skladu s sedaj veljavnimi pravili. Za takšne primere se bo uporabil sedanji mehanizem kazni, ki je že v veljavi. Ta se glede na veljavno ureditev ne spreminja in je določen glede na 7. člen Uredbe CSDR 909/2014, na podlagi katerega ima Evropska komisija pristojnost, da določi parametre za denarne kazni. Te je Evropska komisija določila v Delegirani uredbi EU 2017/389 - o dopolnitvi Uredbe št. 909/2014 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi s parametri za izračun denarnih kazni za neuspešne poravnave. Parametri, ki jih organi, pristojni za izrekanje kazni uporabijo za določitev kazni, se razlikujejo glede na vrsto sredstev, likvidnost finančnega instrumenta, vrste posla in trajanje neuspešne poravnave. Kazni so določene v bazičnih točkah glede na neuspešno poravnavo vrednostnih papirjev ter obrestno mero za posojilo čez noč pri Centralni banki v primeru pomanjkanja denarnih sredstev. V Republiki Sloveniji sankcije zaradi prekrška zaradi kršitev Uredbe CSDR izreka Agencija za trg vrednostnih papirjev, ki globe izreka v skladu z zakonom, ki ureja trg finančnih instrumentov, v določenih zadevah pa Banka Slovenije, ki postopa v skladu z zakonom, ki ureja bančništvo.

Komisija je v razpravi izpostavila vprašanje pripravljenosti ključnih deležnikov na spremembe. V odgovoru je bilo pojasnjeno, da se ključni deležniki na spremembe že pripravljajo. Tudi po prehodu bo delovala enotna tehnična platforma namenjena poravnavi poslov z vrednostnimi papirji. Poleg tega bo Ministrstvo za finance

oblikovalo skupino, v katero bodo vabljeni vsi tržni deležniki, katere zadeva prehod poravnave na skrajšan čas (predstavniki bank, borza, vsi predstavniki skladov in KDD). Skupina se bo sestajala po potrebi, predvidoma 3-4krat na leto, pri čemer bo vsebina sestankov vključevala tako tehnični nivo kot naslavljanje drugih morebitnih težav, s katerimi se bodo soočali deležniki.

Komisija je v povezavi z različno digitalno in procesno razvitostjo držav članic izpostavila tudi vprašanje morebitne potrebe po faznem uvajanju sprememb. V odgovoru je bilo pojasnjeno, so v okviru preliminarne srečanja ekspertov države članice pritrdile zastavljeni časovnici in presečnemu datumu 11. 10. 2027. V okviru srečanja je bilo v povezavi z zastavljeno časovnico izpostavljeno tudi vprašanje glede pogodb o začasni prodaji kot tudi vprašanje kazni za neuspele poravnave. Glede slednjega si Slovenija prizadeva za začasno prilagoditev, tako da bi se v omejenem prehodnem obdobju dopustilo tudi določeno fleksibilnost glede izreka kazni ter bi se lahko uporabil trenutno veljaven mehanizem kazni.

Komisija se je zanimala tudi za možnost nadgradnje v smeri poravnave v realnem času ter podatke o povprečnem koeficientu poravnave v Evropi. Glede česar je bilo v odgovoru pojasnjeno, da je v Evropi v veljavi standardna poravnava T+2, ter da nestandardiziranih poravnave ni.

Po opravljeni razpravi je komisija v okviru glasovanj predlogu stališča izrekla podporo.

* * *

Za poročevalca je bil določen podpredsednik komisije David Klobasa.

Svetovalka Državnega sveta
- Sekretarka
Neža Dular, l.r.

Predsednik komisije
Bojan Kekec, l.r.